

NOTEN SCHROTT GILGAMESJ:

Shamhat, als hoer, zou (als een van de gedaanten van Ishtar) natuurlijk **ouder** moeten zijn dan Enkidu. Dat zou overeenkomen met het Westerse beeld van de oudere vrouw die de jonge jongen inwijdt in de liefde en die dat heel goed kan en waar de jongen dan overheen groeit. Dus een vrouw die niet haar hele hebben en houden in de strijd gooit, maar – in eerste instantie- alleen haar ervaring. M.a.w. er is weinig liefde in het spel.

Uit Bichler (uit boek Schrott):

-Voor de aankomst van Enkidu heeft Gilgamesj al twee dromen over Enkidu gehad zonder ze echt te begrijpen: het eerste ging over een ster die van de hemel valt (Enkidu die door de goden voor Gilgamesh is gemaakt) en een bijl midden in Uruk (is de kracht van Enkidu) en tegelijkertijd heeft hij een liefde als voor een vrouw van zijn eigen komaf opgevat. Zijn moeder Ninsun legt hem uit dat deze dromen wijzen op de ontmoeting met een mens met ongekende kracht die zijn toekomstige raadgever en vriend zal worden.

-Wat betreft het tweede kleitablet: de reis uit de woestijn terug naar de stad Uruk: is maar heel weinig van bewaard gebleven. Je kunt eruit opmaken dat de klacht van een jongeman de woede van Enkidu opwekt: **de jongen wil trouwen, maar Gilgamesj wil tijdens deze ceremonie het recht behouden als eerste met de bruid te slapen.** Nu is de bruidegom vertwijfeld en daarover wordt Enkidu razend. Hij wil onmiddellijk naar Uruk om dit te verhinderen (Dit is eigenlijk moralistisch gedacht van Enkidu, want in de natuur is het tamelijk normaal dat het sterkste mannetje met de wijfjes slaapt. Anderzijds zou het kunnen dat het Enkidu kwaad maakt dat Gilgamesj er niet voor hoeft te vechten en dat dat schandig is.) Met net zoveel recht kan echter gezegd worden dat op het kleitablet staat dat Gilgamesj op het punt staat om ritueel te paren met de godin Ishtar (de godin van de stad) iets dat heersers in die tijd (ook de Egyptische tijd nog) eens in de zoveel tijd deden. (dat Enkidu daar kwaad over wordt is begrijpelijker want egoïstischer: een getrouwde Gilgamesj kan moeilijk zijn partner en vriend worden)

-‘Mit der Vernichtung von Humbaba soll auch **alles Böse** im Lande getilgt werden.’

-Utanapishti en zijn vrouw zijn onsterfelijk geworden, omdat Enki tijdens de ruzie van de goden Enlil erop betrapt dat hij de zondvloed heeft gestuurd zonder er eerst goed over nagedacht te hebben. Om de slechte mensen te bestraffen zou het voldoende zijn geweest om leeuwen, wolven, hongersnood en pest (of de verschrikkingen van een oorlog) te sturen. Dat erkent Enlil en trekt zijn consequenties daaruit: hij zegent Utanapishti en zijn vrouw en maakt ze onsterfelijk, dus aan de goden gelijk. (opdat er nooit meer zo'n fout zou gebeuren en de goden zonder eten zouden komen te zitten)

-Dat Gilgamesj zes dagen en zeven nachten zonder slaap zou moeten zijn heeft ook een parallel met Utanapishti zelf: tijdens de zondvloed heeft deze het opgebracht zes dagen en zeven nachten zonder slaap te zijn. Gilgamesj slaagt daar niet in en is dus in principe ongeschikt voor het eeuwige leven.

-De plant kan Gilgamesj alleen een leven in eeuwige jeugd geven. D.w.z. de tijd van het leven in jeugd doorbrengen.

-Shamash, de zonnegod en zijn vriend, staat Gilgamesj op het einde toe **zijn positie** als rechter over de doden in de onderwereld over te nemen. Dat wil zeggen dat Gilgamesj achteraf ook nog koning kan spelen over de aardse koningen. Daarmee wordt hij de hoogste sterveling, maar onsterfelijk wordt hij niet.

-Enkidu houdt er niet van dat Gilgamesj de hele tijd zo geciviliseerd rekening houdt met de goden: hij gaat er gewoon van uit dat wanneer je toch moet sterven, dan heb je ook geen goden nodig. Enkidu is eigenlijk heel 'menselijk-heroïsch' in zijn dappere verachting over de valse onderdanigheid tegenover de godenwereld. Daarmee knaagt hij ook aan het 'godsrespect' van Gilgamesj. Samen met Enkidu verricht Gilgamesj dan ook heldendaden die (in)direct **tegen** de goden zijn gericht. Voor de tijd met Enkidu was het alleen maar oorlog voeren, steden veroveren, vijanden aflsachten enz.

-Ninsun zijn moeder, als psycho-analiste, heeft ook moeite met Enkidu omdat deze Gilgamesj verhindert om volwassen te worden, te trouwen en kinderen te krijgen. Dat, en Enkidu's schrikbarend gebrek aan respect voor de goden.

-Van belang is ook dat Utanapishti Gilgamesj allereerst herinnert aan de **plicht en verplichtingen** die koningen hebben.

-Aan het slot van de geschiedenis heeft Gilgamesj inderdaad een ontwikkeling doorgemaakt. Als de droom van de voortdurende verjonging in rook opgaat, schijnt Gilgamesj eindelijk volwassen te worden. Niet met tranen van vertwijfeling, maar met een lach incasseert Gilgamesj het verlies van deze illusie. Nu wil hij zijn daden laten optekenen en zich als heerser manifesteren. Maar de herinneringen aan zijn jeugd laten hem niet los. Hij trouwt meerdere keren en krijgt verschillende kinderen, maar Urshanabi, de veerman, die steeds weer in Uruk naar het wel en wee van Gilgamesj komt informeren, heeft daar zijn eigen gedachten over, bijv. dat hij aan zijn vrouwen alleen zag wat aan hen ontbrak om op Ishtar te lijken, dat zijn vrouwen veel dichterbij het leven stonden dan hij ooit in staat zou zijn enz. M.a.w. Gilgamesj wordt een viriele maar ook sceptische heerser.

-Met betrekking tot beelden van de woestijn; Raoul Schrott heeft een novelle geschreven; 'Die Wüste Lop Nor' waarin hij heel veel woestijnbeschrijvingen geeft. Bijv: 'Im Wind, der beständig seine Richtung wechselt, ändern die Gratlinien sich; von den Gipfeln wehen Fahnen von Sand, Kuhlen und Flanken liegen auctagsüber im Schatten; die Kämme aber schimmern wie Eis, die Farbe des Windes./ Die Quarzpartikel, türkischblau und königsblau, lapislazuli, smaragdgrün, karneol, zinnoberrot und scharlach, heliotrop und bernstein, grau und weiß, wenn man sie auf einem Kartenblatt auffächert, bringenden Sand zum Irisieren, den ganzen Kararakt des Lichts.' (verwijst naar de edelsteentuin achter de uitgang van het einde van de wereld)

In zijn boek 'Finis Terrae' zijn beschrijvingen van de 'noordelijke grens van de bevaarbare wereld': 'Das Meer ist wie geronnen; dickflüssig von glasigem Schlamm und träge wälzt es sich dahin. Beim Rudern ist das Meer starr und widerstrebend, und nicht einmal der Wind wühlt es auf, weil Land und Berge, der Stürme Grund und Nahrung, so selten sind und die tiefe Masse des ununterbrochenen Meeres allein schwerer in Bewegung zu setzen ist. / Luft und Wasser vermischen sich hier zu einem eisigen Brei, der dem Fleisch riesiger Quallen gleicht. Dieses Gemisch aus Festem und Flüssigem und Luft gleicht einer gelatineartigen Meerlunge. Es ist wie ein Band des Alls, weder gangbar noch schiffbar. So bleibt nichts anderes mehr als um zu kehren. Wir scheinen in diesem Gemisch aus Erde, Wasser und Luft

zu verharren, in das der Wind keine Öffnung zu reißen vermag./ Fasse ich meine Beobachtungen zusammen, so gibt es rings um die Erde Höhlungen, enger und weiter, so daß sie Gänge haben unter sich, durch welche dann viel Wasser aus einer in die andere fließt, wie von einem Becher in den anderen. Und das sind Ströme von warmem Wasser und kaltem, die nie versiegen, große Ströme von Feuer, aber auch Flüsse von feuchtem Schlamm, die an unzähligen Öffnungen zutagetreten.'

UIT: Manfred Schretter

- De dromen die Gilgamesj droomt tijdens de tocht naar Humbaba zijn een ritueel dat om de drie dagen wordt uitgevoerd door Gilgamesj en Enkidu: steeds wordt op een heuvel een soort va nachtverblijf gecreerd. Dan worden rituele handelingen en houdingen uitgevoerd om een droom te provoceren. Alle dromen zijn een vooruitblik op de ontmoeting met Humbaba. Voor Gilgamesj is elke droom een nachtmerrie, terwijl Enkidu al deze dromen als voor hen gunstig interpreteert.